

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРУ НА СВИТОГЛЯД СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Середовище мережі Інтернет має багатокомпонентну структуру, яка виступає важливим фактором формування інформаційної моделі суспільного устрою, соціальних, економічних, юридичних компонентів, які забезпечують існування, формування та діяльність індивідуальних і групових користувачів, що становлять аудиторію інтернету. Інформаційне суспільство – суспільство, у якому більшість працюючих зайняті виробництвом, зберіганням, переробкою і реалізацією інформації, особливо вищої її форми – знань. Зі словника термін «інформаційне суспільство» дуже швидко перейшов в лексикон політичних діячів різного рівня. Саме з інформаційним суспільством пов'язують майбутнє своїх країн багато прогресивних керівників.

Сучасне суспільство відрізняється стрімким розвитком комп'ютерних інформаційних технологій і систем телекомунікацій. За останні роки в цій області відбувся якісний стрибок, який максимально проявився в процесі формування і функціонування Інтернету, що перестав бути просто системою зберігання і передачі надвеликих обсягів інформації. Він став новим прошарком нашої повсякденної реальності і сферою життєдіяльності величезної кількості людей. У результаті в користувачів комп'ютерних мереж, які проводять значну частину життєвого часу у віртуальному просторі, виникають нові інтереси, мотиви, цілі, а також форми психологічної та соціальної активності, безпосередньо пов'язані з цим новим простором.

Науковий опис всіх цих явищ накопичення досвіду, їх розуміння і можливості прогнозування соціальних наслідків впливу віртуальної реальності, безумовно, актуалізують тему даного дослідження, роблячи її дуже важливою для розвитку філософської думки.

Інтернет, який служив колись винятково дослідницьким і навчальним групам, чий інтереси простиралися аж до доступу до суперкомп'ютерів, стає все більш популярною в діловому світі. Компанії спокушають: швидкість, дешевий глобальний зв'язок, зручність для проведення спільних робіт, доступні програми, унікальна база даних мережі Інтернет. Вони розглядають глобальну мережу як доповнення до своїх власних локальних мереж. При низькій вартості послуг користувачі можуть отримати доступ до комерційних і некомерційних інформаційних служб США, Канади, Австралії та багатьох європейських країн. В архівах вільного доступу мережі Інтернет можна знайти інформацію практично по всіх сферах людської діяльності, починаючи з нових наукових відкриттів до прогнозу погоди на завтра. Крім того, інтернет надає унікальні можливості дешевого, надійного і конфіденційного глобального зв'язку по всьому світу. Це виявляється дуже зручним для фірм, що мають свої філії в усьому світі. Зазвичай, використання інфраструктури інтернет для міжнародного зв'язку обходиться значно дешевше прямого комп'ютерного зв'язку через супутниковий канал або через телефон.

У даний час інтернет переживає період підйому, багато в чому завдяки активній підтримці з боку урядів європейських країн і США. Щорічно в США виділяється близько 1–2 мільярдів доларів на створення нової мережевої інфраструктури. Дослідження в області мережевих комунікацій фінансуються також урядами Великобританії, Швеції, Фінляндії, Німеччини. Однак, державне фінансування – лише невелика частина коштів, так як все більш помітною стає комерціалізація мережі (очікується, що 80–90% коштів буде надходити з приватного сектору).

Інтернет є принципово новим засобом телекомунікацій, що відрізняються високою швидкістю обміну інформацією. У зв'язку з цим виникає новий рівень відносин людини і комп'ютера, людини і людини за допомогою комп'ютера.

Як це позначається на психіці людини? Може спостерігатися помітне підвищення швидкості і обсягу сприйняття даних, відкриття нових можливостей людського мозку, принципово нове сприйняття колишньої інформації. Чи вірно, що діти, багато часу проводять за комп'ютером, розвиваються значно швидше однолітків?

З точки зору здорового глузду, у програмістів більш розумно і логічно правильно побудовані розумові процеси. Це дозволяє їм ясніше і точніше висловлювати думки, самоорганізовуватися. Але в той же час чи не втрачається в них елемент гуманітарності, образності мислення?

З іншого боку, інтернетчики мають більш широке коло «спілкування», більший доступ до світової інформації, в тому числі гуманітарного плану. І знову ж таки виникає парадокс: в сучасному світі далеко не вся інформація занурена у вир Інтернету, а поки що тільки невелика її частина. Чи не буде вся залишилася за межами Інтернету інформація втрачена для тих, хто пов'язаний з мережею, хоча б через брак часу?

Чи існує залежність між зануренням в Інтернет і розумовим вдосконаленням людини?

Чим більш розвинута людина в знаннях комп'ютерах і в інтернеті тим краще, гармонійніше, логічніше і більш широконаправлені розвивається особистість.

Одна з найважливіших функцій інтернету – це спілкування людей в онлайн режимі. Онлайн режим комунікацій має свої особливості: це не епістолярний жанр, але і не реальний розмова. Це принципово новий вид спілкування.

Можливість вести діалог з віддаленим співрозмовником в режимі реального часу дозволяє здійснювати індивідуальну психотерапію. Спілкування в «віртуальному» просторі характеризується наступною специфікою. Обмін письмовими посланнями, що заміщає вербальну комунікацію, – процес повільний. У людини є час подумати і надати своїм думкам і словам потрібну йому форму. Безліч корисної інформації, відкинута в процесі набору і редагування тексту, виявляється втраченою.

Хоча є думка, що навпаки – обмін інформацією стає інтенсивнішим в сенсі відносини змісту тексту для її обсягу. У зв'язку з цим виникають нові проблеми, пов'язані зі спілкуванням людей за допомогою Інтернету.

Чи впливає інтернет на емоційний і духовний розвиток людини? Одна з перших і важливих проблем – це заміна соціально-ієрархічних орієнтирів ментальними. До чого це може призвести? По-перше, до створення певних субкультур, соціальних груп людей, об'єднаних спільними інтересами (а часом – і цілями), поведінковими нормами (встановленими для кожного конкретного випадку в залежності від рівня спілкування та інших його чинників), а також наявністю стійкої структури взаємодії всередині даної групи.

Ще одна ознака виділення соціальних груп – спільність статусу і рольових приписів – є окремою темою розмови, тому що в даному випадку можна констатувати народження нового суспільства зі своїми законами, нормами, правилами, звичаями, ієрархією, цілями і інтересами. Ця нова реальність може бути в корені відрізняється від тієї, яка могла б бути створена тими ж людьми в «реальній реальності».

Порушується питання того, що при рольовій грі, виконуючи роль ігрового персонажу, відбувається «розшарування» структури особистості. Людина може бути однією особою в «новій реальності», може бути кількома, може бути будь-якої статі, віку, віросповідання та ін. Якщо ці характеристики, звичайно, доречні і вживані в даній ситуації. «Я – реальний» і «я – віртуальний» – як взаємодіють ці дві категорії? Проблема «масок», які існують і при відсутності «віртуальності», а з нею набувають ще більшого розмаху і значення.

Напевно, не має сенсу вивчати проблему «віртуальних» взаємовідносин незалежно від реальному житті, оскільки так чи інакше, цим двом світам доводиться перетинатися, і, оскільки основна, реальна наше життя поки що не похована (або розкріпачена) комп'ютерами, слід все ж прив'язувати «віртуальність» до реальності.

Таким чином, проблеми виникають при перетині двох реальностей: комп'ютерної та реальною. Наслідки можуть виявитися позитивними (вдосконалення соціально-ієрархічної структури суспільства), і з тим же успіхом деструктивними (різниця між пристроєм комп'ютерного і реального світів може призвести до стирання рамок звичного адекватної поведінки людини в реальності, до невизначеності реальних життєвих орієнтирів). Що стосується «розшарування» структури особистості конкретних індивідуумів, тут також можуть спостерігатися як конструктивні (емоційне, духовне вдосконалення людини), так і деструктивні показники (деградація особистості).

У даному дослідженні з'ясований позитивний та негативний вплив інтернету, розглянуті можливості мінімізації або абсолютного виключення його недоліків. Визначено категорії осіб, які перебувають у зоні ризику щодо розвитку залежності від комп'ютерних ігор.

Разом з тим проаналізовано стан інтернету сьогодення. На даний час відбувається активний процес інформатизації суспільства. Під інформатизацією розуміється активне впровадження комп'ютерної техніки і нових інформаційних технологій у різні сфери виробництва, громадського та особистого життя людей. Проаналізовано сучасні тенденції розвитку інтернету, які демонструють, що в найближчі роки темпи його проникнення в країни, що розвиваються, знизяться на стільки, що говорити про можливість подолання "цифрового розриву" стане неможливим.

Також в рамках роботи проведено статистичне дослідження, що дозволило проаналізувати вплив інтернету на світогляд сучасної людини. Для проведення дослідження використовувалась соціальна мережа ВКонтакте. Опитування проводилося серед користувачів віком від 16 до 35 років. Респондентам було запропоновано відповісти на декілька запитань, що стосуються впливу інтернету на світогляд сучасної людини. Як виявилось, залежність людини від інтернет-простору досить висока і зростає з кожним днем, а його роль у житті людини стає визначальною.

Крім того висвітлено вплив інтернету на формування сучасної особистості. Проаналізовано проблеми, які виникають при перетині двох реальностей: комп'ютерної та реальної, наслідки яких можуть бути позитивними і з тим же успіхом деструктивними.